

Op bezoek bij... LECA

Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag

In de reeks 'Op bezoek bij' gingen we ditmaal langs bij het voormalige Volkskunde Vlaanderen. Sinds vorig jaar zet deze organisatie haar werking voort onder de naam LECA. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag. Laure Messiaen, Emmie Segers en Liesbet Depauw werken in hartje Gent rond alles wat met het erfgoed van feesten, rituelen en sociale praktijken te maken heeft.

Bladwijzer: De meeste mensen kenden jullie als Volkskunde Vlaanderen. Hoe kwam de naamsverandering tot stand?

Laure Messiaen: "In 2011 dienden wij een beleidsplan in voor de periode 2012-2016. Op basis daarvan werden we door de Vlaamse Overheid erkend als expertisecentrum voor cultuur van alledag. Iedereen die rond dat onderwerp aan de slag is, kan bij ons terecht voor ondersteuning. Toch merkten we dat bij het publiek soms nog de perceptie leefde dat we uitsluitend volkskundig onderzoek verrichten, terwijl ook veel aandacht naar advisering, informeren en sensibiliseren gaat. Met een nieuwe naam konden we dus veel beter weergeven waar onze organisatie vandaag de dag voor staat. Ondertussen kregen we al veel positieve reacties."

Wat is een expertisecentrum?

Een landelijk expertisecentrum voor cultureel erfgoed is een dienstverlenende organisatie die zich inzet om over een bepaalde erfgoed-specialisatie of voor een bepaald erfgoedthema, actoren en erfgoedbeheerders in het veld en daarbuiten te begeleiden en waarbij de doorstroming van kennis en expertise centraal staat in de werking.

(uit: Decreet houdende het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid – 6 juli 2012)

Bladwijzer: Waarvoor kunnen de mensen bij jullie terecht?

Laure Messiaen: "In onze werking staat cultuur van alledag steeds centraal. LECA is er voor alle perso-

nen en verenigingen die een bepaald aspect daarvan koesteren en willen bewaren voor de toekomst. Daarbij hebben we aandacht voor zowel materiële als immateriële aspecten. Onze dagelijkse werking is bovendien gelaagd. Enerzijds zetten we in op eerstelijnszorg, door het beantwoorden van vragen over cultuur van alledag. Dat doen we bijvoorbeeld door inhoudelijke informatie te verstrekken of door mensen de weg te wijzen naar literatuur, verenigingen of collega-organisaties die hen verder kunnen helpen."

De medewerkers van LECA geven ondersteuning rond de cultuur van alledag.

"Anderzijds zijn we er specifiek om mensen te helpen met hun erfgoedplannen rond feesten, rituelen en gebruiken. In dat geval bieden wij begeleiding en advies. Verder doen wij ook veel om de zichtbaarheid van de cultuur van alledag te vergroten. Op die manier zetten we eveneens in op sensibilisering. De feestcultuur in Vlaanderen brengen we bijvoorbeeld samen met de betrokken instanties in kaart via de website 'Feestelijk Vlaanderen' (www.feestelijkvlaanderen.be)."

“Daar vind je onder meer een feestregister met een overzicht van publieke feesten in Vlaanderen. Het gaat om feesten die in openlucht georganiseerd worden, gratis toegankelijk zijn en al een aantal jaren bestaan. Ondertussen zijn er al zo’n 500 à 600 feesten in de databank opgenomen. Wie betrokken is bij de organisatie van een dergelijk feest dat nog niet in de lijst is opgenomen, kan dit ook zelf toevoegen. Het reuzenregister is dan weer volledig aan de reuzencultuur gewijd. Langs deze weg worden zowel de reuzenpoppen als de reuzentradities en de reuzenverenigingen in beeld gebracht. Ook hier bestaat natuurlijk de mogelijkheid om zelf informatie toe te voegen.”

“Als netwerkorganisatie werken we geregeld samen met andere erfgoedorganisaties in Vlaanderen. Daarnaast houden we ook de vinger aan de pols van wat er internationaal op het vlak van cultuur van alledag beweegt. Door hierover te informeren en relevante kennis door te geven willen we onze achterban al het nodige aanreiken om hun erfgoed op een duurzame manier over te dragen aan toekomstige generaties.”

Bladwijzer: Wat verstaan jullie dan onder erfgoed?

Laure Messiaen: “Wij vatten erfgoed op als alles wat mensen uit het verleden hebben overgeërfd en willen doorgeven aan toekomstige generaties. In onze werking gaan wij altijd uit van het idee dat erfgoed divers en dynamisch is: personen, gemeenschappen en groepen hebben elk hun eigen gebruiken en gewoonten waar zij belang aan hechten. Door die door te geven aan de mensen na ons krijgen zij ook voor hen een betekenis. Het is belangrijk om te beseffen dat die betekenis in de loop der tijd kan veranderen. Op die manier blijven gewoonten en gebruiken relevant voor degenen die ze koesteren.”

“Erfgoed is steeds mensenwerk. In onze werking stellen we de traditiedragers van dit erfgoed daarom altijd centraal. De kennis en expertise die zij bezitten, is zeer waardevol. Door die te bewaren en door te geven zorgen zij ervoor dat tradities een toekomst krijgen.”

Bladwijzer: Jullie beheren verschillende websites en zijn ook actief op sociale media. Hoe belangrijk is communicatie voor jullie?

Laure Messiaen: “Communicatie met het veld en tussen de verschillende spelers in het veld is cruciaal. Als je niet communiceert, werk je op een eiland. Online hebben we het niet alleen over onze eigen activiteiten, maar spelen we ook een faciliterende rol. Vanuit de reuzenorganisaties is er bijvoorbeeld veel vraag naar contacten met anderen die rond reuzencultuur werken. Met het reuzenregister kunnen wij daar dan op inspelen. Ook op andere manieren proberen we mensen die rond hetzelfde onderwerp bezig zijn, bij elkaar te brengen. Zo organiseren we op 4 mei in samenwerking met het MAS en *La Maison des Géants* in Antwerpen een studiedag over reuzen. Voor iedereen die bezig is met het in stand houden van de reuzencultuur kan dat eveneens een perfect moment zijn om met andere personen en organisaties in contact te komen.”

‘In onze werking gaan we altijd uit van het idee dat erfgoed divers en dynamisch is’, zegt Messiaen.

“De voorbije jaren hebben we een aantal thematische websites ontwikkeld, die een belangrijke schakel tussen ons en het brede publiek vormen. Het zijn interactieve platformen die dankzij de input van traditiedragers een overzicht bieden van de rijkdom en diversiteit van het erfgoed van sociale gebruiken, rituelen en festiviteiten. Er is op dat vlak nood aan betrouwbare informatie. Sinds de doorbraak van Web 2.0 is er een toevloed van consumenten die zelf informatie publiceren via allerlei sociale media, blogs en online fora. De betrouwbaarheid van dergelijke informele informatie is vaak ondermaats. Wij willen betrouwbaar, participatief en eerstehands onderzoek bieden. Op dit moment maakt LECA daarom werk van een nieuwe website,

waarin al onze huidige sites samengebracht worden. Op die manier kunnen we in de toekomst nog duidelijker maken wat er allemaal beweegt op het vlak van cultuur van alledag en welke personen en organisaties daar bij betrokken zijn.”

Studiedag: Op schoulers van reuzen

Tal van mensen en verenigingen zorgen ervoor dat je overal in Vlaanderen reuzen kunt zien wandelen en dansen. De studiedag zoomt in op praktijkvoorbeelden uit binnen- en buitenland om reuzencultuur in stand te

houden. Daarbij wordt uitgegaan van drie invalshoeken: reuzengebruiken, de reuzen zelf en de mensen die alles vorm geven.

‘Op schoulers van reuzen’ wordt georganiseerd door het LECA, MAS en *La Maison des Géants* (i.s.m. Reuzen in Vlaanderen) op zaterdag 4 mei van 10u tot 16u30 in de Permeke Bibliotheek (Auditorium), De Coninckplein 25-28, 2060 Antwerpen.

Meer informatie via www.lecavzw.be

Bladwijzer: Komen jullie vaak in contact met heemkundige kringen?

Laure Messiaen: “Dat gebeurt zelfs heel vaak. Met hen samenwerken is voor ons belangrijk op verschillende gebieden. Veel heemkundige kringen vragen bijvoorbeeld informatie over gebruiken op en leveren informatie aan. Het komt ook vaak voor dat er reuzen bewaard worden in de collectie van een heemkundige kring, die al dan niet samenwerkt met een reuzenvereniging.”

“Heemkundige kringen kennen heel goed de lokale situatie en beschikken over heel wat interessante informatie. In het kader van een begeleidingstraject adviseren wij andere verenigingen daarom geregeld om contact op te nemen met de plaatselijke heemkundige kring. Aan de andere kant kunnen de heemkundige kringen hun voordeel doen met het bredere plaatje dat wij op Vlaams niveau kunnen aanreiken. Ook onze gespecialiseerde handbibliotheek is voor iedereen op afspraak toegankelijk.”

Emmie Segers, Liesbet Depauw en Laure Messiaen stellen hun gespecialiseerde handbibliotheek voor iedereen ter beschikking.

Bladwijzer: Wat staat er in 2013 nog bij jullie op het programma?

Laure Messiaen: “Op 7 april stellen we het nieuwe boek ‘Gildetradities’ voor. Een verhaal van beleving en herbeleving’ voor aan het grote publiek. Dat zullen we doen op een gildedag in Vlimmeren. In de komende maanden volgt ook zo’n gildedag in Retie en Herentals. Zowel het boek als de gildedagen zijn het resultaat van een nauwe samenwerking met de *Hoge Gilderaad der Kempen* en de drie Kempense erfgoedcellen. Samen met het KADOC en het CRKC bereidden we momenteel ook een inspiratiebrochure en een studiedag over processies voor. En daarnaast kijken we natuurlijk ook uit naar de lancering van onze nieuwe website.

Rob Bartholomees

Contactgegevens

LECA vzw
Sint-Amandstraat 72
9000 Gent
09 223 97 00 – info@lecavzw.be
www.lecavzw.be

Op deze website wordt ook alle info gebundeld die je op deze thematische sites kunt vinden:

www.feestelijkvlaanderen.be (info over feesten, reuzen en alle betrokken verenigingen)
www.tradities.be (achtergrondinfo over gebruiken en gewoonten)
www.volkscafes.be (een overzicht van nog bestaande volkscafés in Vlaanderen)

Gildetradities. Een verhaal van beleving en herbeleving.

Stefaan Top en LECA vzw

Schuttersgilden vind je in bijna alle steden en dorpen in Vlaanderen. Het fenomeen dateert uit de middeleeuwen. In die tijd stonden de gilden voornamelijk in voor de veiligheid van de lokale bevolking. Ze bewapenden zich met wapens zoals de boog of de buks. De wapens zijn gebleven, maar de functie van de gilden is door de eeuwen heen grondig veranderd. Ze evolueerden steeds meer naar verenigingen die onderling wedstrijden organiseren. Het gildeleven omvat echter veel meer dan alleen schietwedstrijden. In gilden draait het evenzeer rond broederschap en solidariteit en worden heel wat tradities en rituelen in ere gehouden.

Om de rijkdom van de gildetradities in kaart te brengen organiseerden de Hoge Gilde raad der Kempen en LECA in 2010 een grootschalige enquête. De resultaten werden geïnterpreteerd door Stefaan Top. Dit rijkelijk geïllustreerd boek geeft enerzijds een stand van zaken en denkt anderzijds na over de toekomst van deze gilden.

